

สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันครุศึกษา
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นางสาวมยุรี โยธาวุธ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุศึกษา ภาควิชาพลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-763-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**STATE, PROBLEMS AND NEEDS IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF ENVIRONMENTAL
EDUCATION ACCORDING TO THE OPINIONS OF THE ADMINISTRATORS
AND INSTRUCTORS IN TEACHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE
JURISDICTION OF THE MINISTRY
OF THE UNIVERSITY AFFAIRS**

Miss. Mayuree Yotawut

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education**

Department of Physical Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-763-4

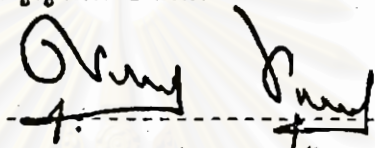
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม
ศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ ในสถาบันครุศึกษา
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

โดย นางสาว มยุรี โยธาวุธ

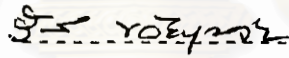
ภาควิชา พลศึกษา

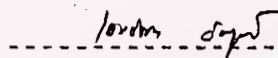
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

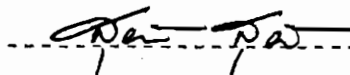

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

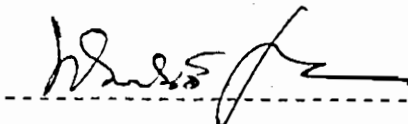
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี ชวัญบุญจันทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สิริ กาญจนาวลี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์)

3971348827 : MAJOR HEALTH EDUCATION

KEY WORD: INSTRUCTIONAL MANAGEMENT/ENVIRONMENTAL EDUCATION/TEACHER EDUCATION INSTITUTIONS

MAYUREE YOTAWUT : STATE, PROBLEMS AND NEEDS IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF ENVIRONMENTAL EDUCATION ACCORDING TO THE OPINIONS OF THE ADMINISTRATORS AND INSTRUCTORS IN TEACHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF THE UNIVERSITY AFFAIRS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. AIMUTCHA WATTANABURANON, Ed.D., 138 pp. ISBN 974-638-763-4

The purpose of this research was to study the state, problems and needs in the instructional management of environmental education according to the opinions of the administrators and instructors in teacher education institutions under the Jurisdiction of the Ministry of the University Affairs. The sample was composed of eleven administrators and fifty-one teachers. The constructed questionnaires were sent by mail then the data were analyzed by means of percentages, means and standard deviation.

The findings of the study were as follows:

- KEY WORD: 1. The administration of the instructional management of environmental education
- 1.1 the recruitment of experiences was considered from educational background and environmental education experiences. Most of the budgets were received own institutions. The place and the learning-teaching media were suitable and sufficient. The objective test and subjective test were applied for measurement and evaluation.
  - 1.2 There were lacks of instructors in teaching environmental education. The planning in environmental education teaching was not covered to the objectives and University policies.
  - 1.3 The Sufficient and knowledgeable instructors were needed.
2. The instruction of environmental education
- 2.1 The environmental education content was corresponding to the objectives of learning lecturing and discussing were the most popularly used. News and report were bought to used as media. Subjective test and objective test were also found in evaluation measurement.
  - 2.2 The problems in the instructional management of environmental education were the problems of media efficiency. Insufficient media and the form of measurement and evaluation.
  - 2.3 The needs of the teachers in the instructional management of environmental education were appropriate and up to date content providing for the students, environmental education laboratory rooms and environmental education concerning attitudes practises and behavioral observation.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... พลศึกษา

สาขาวิชา..... สุขศึกษา

ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิติต..... มนตรี โขชาว

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... 1๐๘๓๓

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

มยุรี โยธาวุธ: สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันครูศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (STATE, PROBLEMS AND NEEDS IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF ENVIRONMENTAL EDUCATION ACCORDING TO THE OPINIONS OF THE ADMINISTRATORS AND INSTRUCTORS IN TEACHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF THE UNIVERSITY AFFAIRS) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. เหมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 138 หน้า. ISBN 974-638-763-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันครูศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 11 คน และอาจารย์ จำนวน 51 คน โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. การบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

1.1 ด้านสภาพ พบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีวิธีการคัดเลือกอาจารย์ โดยพิจารณา ภูมิทางการศึกษา และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม งบประมาณส่วนใหญ่มาจากมหาวิทยาลัยเอง สถานที่และสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลจะใช้แบบทดสอบอัตนัย และปรนัย

1.2 ด้านปัญหา พบว่า มหาวิทยาลัยยังขาดอาจารย์ที่มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยตรง และการวางแผนการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษายังไม่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และนโยบายของทางมหาวิทยาลัย

1.3 ด้านความต้องการ พบว่า มหาวิทยาลัยยังต้องการอาจารย์ที่มีความรู้ และบทบาท ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนและเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

2. การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

2.1 ด้านสภาพ พบว่า การจัดเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และแบบอภิปราย และนำ ชั่ว บทความ จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเป็นสื่อการสอน และมีการวัดและประเมินผล ระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน

2.2 ด้านปัญหา พบว่า มหาวิทยาลัยมีปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อ จำนวนสื่อไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และปัญหารูปแบบที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

2.3 ด้านความต้องการ พบว่า อาจารย์ต้องการจัดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมและทันสมัยกับนักศึกษา ต้องการมีห้องปฏิบัติการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา และต้องการประเมินเจตคติ การปฏิบัติ และการสังเกตพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา

ภาควิชา ..... พลศึกษา .....
สาขาวิชา ..... สุขศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2540 .....

ลายมือชื่อนิติ ..... มยุรี โยธาวุธ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... วัฒนบูรานนท์ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัสมา วัฒนบูรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. รัชณี ขวัญบุญจัน ประธานกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนินคม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาแนะนำ แก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้ง ขอขอบพระคุณ คุณศิริระวิทย์ คลี่สุวรรณ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยส่วนหนึ่ง ตลอดจนขอขอบคุณ คุณคุณสุทัศนีย์ ปิยะเกศิน คุณสุนทรี ศุภธราธาร พยาบาลประจำชั้น 6 (สูติ-นรีเวช) โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ ทุกท่าน นางสาวอาพรณชนิต ศิริแพทย์ นายตनुวัส ทิพย์น้อย และ เพื่อนร่วมรุ่นทุกคน ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาตลอดด้วยดี

คุณความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ และครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนผู้วิจัย รวมทั้งขอขอบคุณ นายแพทย์ พิฑูร ธรรมธรานนท์ ที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดเวลาของการศึกษา จนจบ หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

มยุรี โยธาวุธ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	8
งานวิจัยภายในประเทศ.....	24
งานวิจัยต่างประเทศ.....	29
สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	34
กลุ่มตัวอย่าง.....	34
การดำเนินการวิจัย.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	103
รายการอ้างอิง.....	106
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	111
ภาคผนวก ข หนังสือขอ ความร่วมมือ.....	114
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	114
ประวัติผู้เขียน.....	138

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามสถานภาพ ในสถาบันครุศึกษา	41
2	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของบริหารเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านบุคลากร	44
3	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของบริหารเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านงบประมาณ	46
4	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของบริหารเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสถานที่ และสื่อ การเรียนการสอน	48
5	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของบริหารเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการจัดการ	50
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการบริหารการจัด การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านบุคลากร	53
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการบริหารการจัด การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านงบประมาณ	55
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการบริหารการจัด การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสถานที่และสื่อการเรียน การสอน	57
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการบริหารการจัด การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการจัดการ	59
10	จำนวนและร้อยละของอาจารย์จำแนกตามสถานภาพในสถาบันครุศึกษา	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชา.....	68
12	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	69
13	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	71
14	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล.....	72
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชา.....	74
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	76
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	78
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการประเมินปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล.....	80